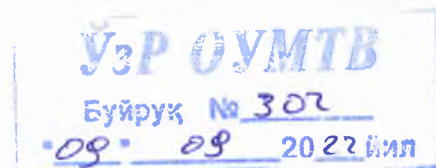

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

**60411300 – Бизнесни бошқариш бакалавриат таълим йўналишининг
малака талаблари**

Тошкент-2022

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат иқтисодиёт университети

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2022 йил «28» 08 даги 5 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2022 йил «08» 08 даги 302 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабларини расмий чоп этиш ҳукуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи	4
1.1. Қўлланиш соҳаси	4
1.1.1. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши	4
1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари	4
1.2. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи	4
1.2.1. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари	4
1.2.2. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари	4
1.2.3. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари	5
1.2.4. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари	5
2. 60411300 – <i>Бизнесни бошқариш</i> таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар	7
2.1. Умумий компетенциялар	7
2.2. Касбий компетенциялар	7
Библиографик маълумотлар	8

1. 60411300 – Бизнесни бошқариш бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи

60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги ва кечки таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалавриат дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши

Малака талаби 60411200 – Менежмент (тармоқлар ва соҳалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиши бўйича малака талаблари, ўқув режа ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;
- таълим йўналишининг ўқув режаси ва ўқув дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;
- бакалавриат битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;
- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;
- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;
- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;
- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;
- олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг ота-оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.

1.2.1. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари.

60411300 – Бизнесни бошқариш бакалавриат таълим йўналиши – фан, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги йўналиш бўлиб, хўжалик жамиятларида бошқарувни ташкил этиш, бизнесни бошқаришнинг вазифалари, тамойиллари ва ижтимоий-иқтисодий моҳиятини, бизнесни бошқаришнинг ташкилий тизими хусусиятларини, компаниялар фаолиятини самарали ташкил қилишда корпоратив бошқарувнинг роли ва мулкдорларнинг ҳуқуқини ҳимоялашни, рақобат воситалари ёрдамида корпорация инвестиция жозибадорлигини ошириш, иқтисодиётни модернизациялаш шароитида бизнесни бошқариш моделларини, корпорацияларни бошқарув органлари билан муносабатларидаги муаммоларини комплекс ечиш масалаларини қамраб олади.

1.2.2. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг объектлари:

- давлат ва нодавлат ташкилот, корхона ва муассасалар, компаниялар (фирмалар), ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқалар;
- иқтисодиётнинг турли соҳа ва тармоқларида ташкилот, корхона ва муассасалар

самарадорлиги ва натижадорлигини ошириш жараёнлари;

- давлат ва маҳаллий бошқарув қарорларини амалга ошириш жараёнлари;
- ташкилот ва корхоналарда замонавий корпоратив бошқарув тизимини ташкил этиш, ташкилий тузилмаларни оптималлаштириш, бошқарув самарадорлигини ошириш жараёнлари;

- акциядорлик жамиятлари фаолиятини ташкил этиш, корпоратив бошқарувнинг ташкилий шакллари ва замонавий услубларини жорий қилиш;

- корхоналарнинг инвестиция жозибадорлигини ошириш, корпоратив муносабатларни тартибга солиш;

- самарали дивиденд сиёсатини юритиш, хужалик жамиятларидаги инновациявий жараёнларни бошқариш, корпоратив тузилмалардаги корпоратив муносабатлар.

60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалавриат битирувчилари педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин, профессионал таълим муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган умумкасбий ва ихтисослик фанларини ўқитиш бўйича педагогик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқига эга бўлади. Бакалавриатнинг касб таълими йўналишлари бундан мустасно.

1.2.3. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- *ташкилий-бошқарув;*
- *ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш;*
- *молиявий-иқтисодий фаолият;*
- *ахборот-таҳлилий фаолият;*
- *ҳисоб, таҳлил ва назорат фаолияти;*
- *илмий-тадқиқот фаолияти;*
- *тадбиркорлик.*

1.2.4. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалавриат битирувчиси қуйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Ташкилий-бошқарув ҳамда ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш фаолиятида:

- бизнес муносабатларни ташкил қилиш ва мувофиқлаштириш;
- инвестиция активларини жалб этиш, режалаштириш, лойиҳалаш ва ташкил этиш;
- бизнесни бошқариш органларига мукофотлар тўловини ташкил этиш ва тартибга солиш;

- активлардан самарали фойдаланишни назорат қилиш;
- миноритар акциядорлар ҳуқуқларини ҳимоялаш тизимини ташкил этиш;
- бошқарув қарорларини қабул қилиш;
- иқтисодиёт тармоғи ва хўжалик жамиятлари ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш;

- бизнесни бошқаришнинг манфаатдор томонлар манфаатларига мослигини мониторинг қилиш;

- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш;

- ишлаб чиқариш жараёнлари ва ресурсларидан фойдаланишни режалаштириш, фавқулодда содир бўлиши мумкин бўлган хавф-хатарларни таҳлил қилиш.

- ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш корхоналарига инвестицияларни жалб қилиш механизмларини қўллаш, инвестицион лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва бошқариш.

Молиявий-иқтисодий фаолиятда:

- бизнесни бошқариш бўйича Ўзбекистон Республикаси қонунлари ҳамда меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни билиши ва улардан ўз фаолиятида фойдалана олиш;
- қимматли қоғозлар бозорида инвестицион активлар бўйича тадқиқотларни ўтказиш;
- хўжалик жамиятлари фаолияти самарадорлигини баҳолашда молиявий кўрсаткичларни ҳисоблаш усуллари қўллаш;
- хўжалик жамиятларида дивиденд сиёсатини қўллаш;
- хўжалик жамиятларининг ички ва ташқи аудит фаолият йўналишларини белгилаш;
- хўжалик жамиятларининг рейтинг кўрсаткичлари ва молиявий барқарорлигини ошириш ҳамда уларни ривожлантириш йўллари ишлаб чиқиш.

Ахборот-таҳлилий фаолиятида:

- бошқарув қарорларини қабул қилиш учун ташкилотнинг ташқи ва ички муҳити омиллари тўғрисидаги маълумотларни тўплаш, қайта ишлаш ва таҳлил қилиш;
- қарор қабул қилиш, фаолиятни режалаштириш ва бошқариш учун маълумот тўплаш, ташкилотнинг ички ахборот тизимини яратиш ва унинг ишлашини бошқариш;
- ташкилотнинг ички ҳужжат айланиши тизимини ишлаб чиқиш ва бошқариш, ташкилотлар фаолиятининг турли кўрсаткичлари бўйича маълумотлар базасини юритиш;
- лойиҳалар самарадорлигини баҳолаш;
- ахборот-таҳлил фаолияти натижалари бўйича ҳисобот тайёрлаш;
- бошқарув қарорларининг самарадорлигини баҳолаш.

Ҳисоб, таҳлил ва назорат фаолиятида:

- бизнесни бошқариш соҳасидаги маълумотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш усуллари билиш;
- иқтисодий маълумотларни таҳлил қилиш ва умумлаштириш;
- хўжалик жамиятлар фаолиятини мулкчилик шаклидан қатъий назар халқаро амалиёт мезонлари, меъёрлари ва талаблари асосида таҳлил қилиш;
- молиявий ва мулкчилик кўрсаткичларнинг ўзгариш тенденциялари ва динамикасини таҳлил қилиш;
- молиявий ва статистик ҳисоботларни тузиш ҳамда уларни шарҳлаш;
- таҳлилий масалаларни ҳал қилишда замонавий ахборот технологияларидан ва техник воситалардан фойдаланиш.

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва марказларда тармоқлар ва соҳаларни корпоратив бошқарув усуллари бўйича илмий тадқиқот ишларини амалга оширишда қатнашиш;
- хўжалик юритувчи субъектларни корпоратив бошқарув тизимини таъминлашга бағишланган мамлакатдаги ва хорижий давлатлардаги фан-техника ютуқлари, махсус адабиётлар ва бошқа илмий-техник ахборотларни ўрганиш ва тизимлаштириш;
- тармоқлар ва соҳаларни корпоратив бошқарув тизимини таъминлаш борасидаги муаммоли мавзулар бўйича иқтисодий ахборотларни йиғиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш ва тизимлаштириш ишларини амалга ошириш;
- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- илмий тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларни татбиқ этиш.

Тадбиркорлик фаолиятида:

- акциядорлик жамиятлари фаолиятида янги бизнес-лойиҳаларни шакллантириш ва амалга ошириш;
- акциядорлик жамиятларида бизнесни ташкил этиш, бизнес-режаларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш.

2. 60411300 – Бизнесни бошқариш таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;
- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиш;
- ахборот технологияларини касбий фаолиятида қўллай билиши, ахборотларни йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;
- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида тасаввурга эга бўлиш.

2.2. Касбий компетенциялар:

- меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни излаш, таҳлил қилиш ва улардан касбий фаолиятида фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш;
- ташкилий тузилмаларни оптималлаштириш, кадрларни бошқариш стратегиясини қўллаш, тадбирларни режалаштириш ва амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;
- музокаралар, учрашувлар, ишбилармонлик ёзишмаларини олиб бориш ва онлайн алоқаларни амалга оширишни билиш;
- бизнесни бошқариш ахборот тизимларини, молиявий-иқтисодий таҳлил ва молиявий ҳисоботларни тайёрлашни, маълумотлар базасини юритишни билиш;
- стратегик ва операцион бошқарув вазифаларини, ишни ташкил қилиш, бошқаришнинг замонавий технологияларини, ходимлар жамоасига етакчилик қилишни билиш;
- стратегик таҳлил қилиш, рақобатдошликни таъминлашга қаратилган ташкилот стратегиясини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;
- активларни баҳолаш, айланма маблағларни бошқариш, дивиденд сиёсати ва капитал тузилмасини шакллантиришда молиявий бошқарувнинг асосий усуллари қўллай билиш;
- лойиҳалар, бизнес-режалар ва шартномаларни шакллантириш ҳамда бошқариш, ижрочилар фаолиятини мувофиқлаштириш кўникмаларига эга бўлиш;
- макроиқтисодий муҳитни, бозор ва унга хос хатарларни, рақобат муҳитини таҳлил қилиш ва баҳолаш кўникмаларига эга бўлиш;
- бошқарув қарорларини қабул қилишда, уларни аниқ бошқарув вазифаларига мослаштириш орқали иқтисодий, молиявий ва ташкилий-бошқарув моделларини шакллантиришда миқдорий ва сифатли таҳлил қилиш кўникмаларига эга бўлиш;
- бизнес жараёнларини моделлаштириш, бизнес юритишнинг иқтисодий ва ижтимоий шароитларини баҳолаш, янги бозор имкониятларини аниқлаш ва янги бизнес моделларини шакллантиришни билиш.

- бизнес жараёнларини моделлаштириш, бизнес юритишнинг иктисодий ва ижтимоий шароитларини баҳолаш, янги бозор имкониятларини аниклаш ва янги бизнес моделларини шакллантиришни билиш.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, бакалавриятнинг асосий ўқув режа ва ўқув дастурлари, профиль, уқиб-ўрганиш натижалари, ўқув даври менежмент, тармоқлар ва соҳалар, малака талаблари, бакалавриятнинг ўқув жараёни, сифатни баҳолаш ва назорати, мустақил таълим, ишлаб чиқариш, ташкилий-бошқарув фаолияти, малака амалиёти, битирув малакавий иши, давлат аттестацияси, ўқув фанлари блоки, олий таълим муассасаси, таълим жараёни, бошқарув жараёни, ишлаб чиқариш, лойиҳалаш, илмий тадқиқот жараёни.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат иқтисодиёт университети

Ректор К.А.Шарипов

202_ йил « ____ » _____

М.Ў.

“NAZAR-GROUP” компанияси

Бош директор К.Зайнуddинов

202_ йил « ____ » _____

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий таълимини
ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш маркази

Директор Ш. Якубов

202_ йил « ____ » _____

М.Ў.

Тошкент молия институти

Ректор Т.Тешабаев

202_ йил « ____ » _____

"Taymar biznes" МЧЖ

Директор Р.Ахмедов

202_ йил « ____ » _____

М.Ў.

Ўзбекистон иқтисодиётини
ривожлантиришнинг илмий асослари
ва муаммолари” илмий-тадқиқот
маркази

Директор М.Калонов

202_ йил « ____ » _____

М.Ў.